

REMISSYTTRANDE

S2019/04002/FS

2019-12-30

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Ds 2019:20**Stärkt skydd för den enskilde vid estetiska behandlingar**

Ny lag om kirurgiska ingrepp och injektionsbehandlingar

Sammanfattning

Patientskadenämnden biträder i huvudsak det framlagda lagförslaget. Det är av stort värde att det nu föreslås åtgärder som syftar till att stärka skyddet för den enskilde vid estetiska behandlingar.

Den föreslagna lagen innebär att en stor del av de personer som genomgår estetiska kirurgiska ingrepp eller injektionsbehandlingar kommer att omfattas och för dessa har ett betydande steg tagits för ett starkare skydd. Enligt förslaget gäller detta dock inte dem som vill genomgå estetiska behandlingar i munhålan. Patientskadenämnden anser att det saknas tillräckliga skäl att undanta sådana behandlingar.

Patientskadenämnden finner det tillfredsställande att nämndens praxis beträffande vad som ska innefattas i begreppet hälso- och sjukvård i 5 § patientskadelagen nu i allt väsentligt föreslås bli kodifierad genom den föreslagna ändringen i paragrafen.

Slutligen konstaterar nämnden att det är positivt att kravet på obligatorisk patientförsäkring tydliggörs genom att patientskadelagen föreslås bli tillämplig när estetiska behandlingar enligt lagförslaget utförs.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar

Lagens tillämpningsområde

2 §

Som angetts i sammanfattningen är det patientskadenämndens uppfattning att kirurgiska ingrepp och injektionsbehandlingar som görs i syfte att förändra eller bevara utseendet i munhålan inte bör undantas. Det kan visserligen vid sådana behandlingar uppstå problem när det gäller gränsdragningen mellan estetiska behandlingar enligt den föreslagna lagen och medicinskt motiverade behandlingar. Detta gäller dock även vid annan verksamhet som omfattas av lagen. Någon avgörande skillnad mellan behandlingar av det förra och det senare slaget finns inte. Patientskadenämnden anser därför att det inte finns tillräckliga skäl att göra undantag för estetiska behandlingar i munhålan.

Information

8 §

Det är viktigt att den som avser att genomgå en estetisk behandling utförligt informeras om såväl själva behandlingen som riskerna med denna. Detta är en förutsättning för att samtycke till behandlingen ska kunna lämnas på ett tillfredsställande underlag.

Det kan dock ifrågasättas om inte informationskravet, på det sätt som det är angivet i paragrafen, har en alltför kategorisk utformning. Det är knappast möjligt att lämna information om alla sällsynta risker för skada som kan föreligga. I Förslag till förordning om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar 5 § anges närmare på vilka punkter information ska lämnas. Inte heller i paragrafens första stycke p 6 finns någon begränsning beträffande informationen om risker för komplikationer och biverkningar. Enligt vad som uttalas under avsnitt 5.6 (s.86), ska också information lämnas om "alla tänkbara risker och komplikationer som är förenade med behandlingen".

Under avsnitt 4.1 i promemorian (s.58) konstateras att det inte funnits skäl att göra patientlagen tillämplig eftersom lagens bestämmelser om information bedömts som överflödiga, då lagförslaget innehåller särskilda bestämmelser om informationskrav. Samtidigt konstateras att bestämmelserna om information i patientlagen 3 kap., genom den hänvisning till dessa bestämmelser som ges i 6 kap. 6 § patientsäkerhetslagen, i tillämpliga delar bör tillämpas i samband med estetiska

behandlingar. I 3 kap. 1 § 6 patientlagen anges att patienten ska få information om *väsentliga risker för komplikationer och biverkningar*. Alltså inte *alla* risker och komplikationer.

Patientskadenämnden anser att informationsskyldigheten enligt 8 § i lagförslaget, i enlighet med vad som anges i 3 kap. 1 § 6 patientlagen, bör begränsas till *väsentliga risker för komplikationer och biverkningar*.

I 8 § saknas en bestämmelse motsvarande den som finns i 10 § om skyldighet att dokumentera den vidtagna åtgärden i patientjournalen. Patientskadenämnden anser, med tanke på vikten av att det även görs en anteckning i patientjournalen om den information som lämnats, att en bestämmelse om detta för tydlighetens skull bör tas in i även i 8 §.

1.2 Förslag till lag om ändring i patientskadelagen (1996:799)

Den föreslagna ändringen i 5 § patientskadelagen innebär, som konstaterats tidigare, att den praxis som Patientskadenämnden tillämpar när det gäller estetiska behandlingar, innebärande att sådana behandlingar får omfattas av hälso- och sjukvårdsbegreppet i lagen, i huvudsak kodifieras.

Under avsnitt 5.4 anges (s.79) att i de fall då resultatet av en estetisk behandling inte blir det förväntade kan detta inte anses vara en ersättningsgill skada enligt patientskadelagen. Denna slutsats är alltför kategorisk och kan missförstås. Det centrala vid bedömningen är om den estetiska avvikelsen är sådan att den kan betecknas som en personskada. I sådant fall kan ersättning för patientskada komma ifråga, om förutsättningar i övrigt föreligger enligt 6 § patientskadelagen. I andra fall måste resultatet accepteras utan ersättning även om detta inte blivit som patienten tänkt sig. Så länge det estetiska resultatet rent subjektivt, dvs. ur patientens synvinkel, inte är tillfredsställande men det objektivt sett inte kan bedömas som en personskada kan någon ersättning således inte betalas från patientförsäkringen.

I detta sammanhang bör med anledning av vad som sägs på s. 24 i promemorian till undvikande av missförstånd även konstateras att det inte finns någon skarp gräns mellan vad som kan betecknas som konsumenträtt och vad som kan komma ifråga för ersättning enligt patientskadelagen. Att en behandling inte har gett det resultat som rimligen kunnat förväntas är således inte endast en konsumenträttslig fråga. Som angetts ovan kan, om förutsättningar i övrigt föreligger, ersättning från patientförsäkringen komma ifråga.

Slutligen vill nämnden lämna synpunkter på utformningen av den föreslagna 5 § patientskadelagen.

Begreppet "annan liknande medicinsk verksamhet" i paragrafen fångar upp sådan medicinsk verksamhet som formellt sett kan sägas falla utanför exempelvis hälso- och sjukvårdslagen men där det är rimligt att patientskadelagen ändå ska vara

tillämplig. Som exempel nämns i förarbetena till patientskadelagen s.k. levandeundersökningar i rättsmedicinskt syfte, rättspsykiatriska undersökningar och medicinsk forskning på människor.

Tanken med lagen om estetiska behandlingar torde vara att enbart sådan verksamhet som anges i lagen ska omfattas och inte dessutom "annan liknande medicinsk verksamhet". Den föreslagna lydelsen av 5 §, där det kursiverade avsnittet placeras före "annan liknande medicinsk verksamhet" möjliggör, om man endast utgår från lagtexten, tolkningen att exempelvis även verksamhet som syftar till att förändra eller bevara utseendet i munhålan skulle kunna omfattas. För att undvika detta bör den föreslagna lydelsen av paragrafen redigeras om.

Ett alternativ, som också skulle göra paragrafen mera lättläst, är att lägga till ett nytt tredje stycke enligt följande: *Med hälso- och sjukvård avses i denna lag även sådan verksamhet som omfattas av lagen (2020:000) om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar under förutsättning att det är fråga om verksamhet som utövas av personal som omfattas av 1 kap. patientsäkerhetslagen (2010:659).*

Ulf Hellbacher

Ordförande i Patientskadenämnden